

דברים בכנס חטיבה 421 במלאת 35 שנה למלחמת יום הכיפורים

אלוף (במיל') ג'קי אבן *

מפגש לוחמים ומלווים ליד האנדרטה של חטיבה 421 בפארק העוצבות

חלפו 35 שנה מאז המלחמה הגדולה במלחמות ישראל. מלחמה שבה החברה הישראלית הייתה פטריוטית, אמיצה ועשויה ללא חת. מלחמה שבה היו טובי הלוחמים והמפקדים של מדינת ישראל. מלחמה שבה צה"ל היה בלתי מנוצח. מלחמה שבה נלחמנו על הגנת ביתנו במרחק 300 ק"מ, על גדות תעלת סואץ, צלחנו את התעלה, נלחמנו על אדמת מצרים ומימשנו את תורת הביטחון הישראלית הראויה, להעביר את המלחמה לשטח האויב ולנצח.

ואכן ניצחנו, כי היינו אז הטובים ביותר וכך ראה אותנו העולם כולו ובעיקר אויבינו. בעקבות זאת מימשנו את הישגנו הגדול בתהליך שלום, שהסתיים בהסכם השלום עם מצרים, החזקה במדינות ערב, שהייתה הגדולה באויבינו. ואחריה השלום עם ירדן, ומאז נעצרנו.

עם כל הביקורת שהייתה לנו בזמנו על עצמנו, היינו הטובים ביותר, והיום לאחר 35 שנה, אנחנו ידועים זאת טוב יותר מאי פעם. נפל בחלקנו, אוגדה 143 במסגרת כוחות צה"ל של פיקוד הדרום בחזית סיני מול מצרים, להפוך כמעט מפלה צבאית – שהייתה גורמת אסון למדינת ישראל – לניצחון היסטורי בתולדות העמים. ניצחון היסטורי זה הושג בראש ובראשונה בזכות יכולתו של עם ישראל בתקופה זו להתמודד עם הפתעה אסטרטגית כמעט בלתי אפשרית, ולהפוך תקופה קשה בראשית הקרבות של המלחמה לניצחון מזהיר. ליכולת זו היו גם מרכיבים נוספים:

- כושרו המבצעי והמקצועי של צה"ל, עתיר ניסיון קרבי של מלחמות ישראל בעבר.
- כושר המנהיגות של מפקדיו.
- המשמעת הבלתי מעורערת שהייתה בצבא שנלחם הרחק מביתו, שספג אבדות כבדות עד למפה הצבאי והניצחון.
- היה זה צבא העם שעיקרו מילואים.
- אנחנו, אוגדה 143 היינו **צבא מילואים** שנשען על שלד פיקודי מנוסה וסדיר.
- זכינו שעל אוגדתנו פיקד מצביא בעל שיעור קומה היסטורי, שניחן בכושר מנהיגות רב עוצמה, בידע וניסיון צבאי עשיר, בעל תכונות של אסטרטג וטקטיקן ולוחם שידע כי

ביותר של פעולה התקפית שבוצעו אי פעם על ידי צה"ל.

המלחמה החלה כידוע ב־6 באוקטובר 1973. אוגדת המילואים שלנו התגייסה במהירות ושעטה על שרשרות לעבר החזית בסיני והתייצבה לקרבות החל מיום 8 באוקטובר. קרבות הבלמה נמשכו עד 14 באוקטובר שבו נערך קרב השריון הגדול, וב־15 בחודש החלה מערכת הצליחה, שהסתיימה ב־23 באוקטובר, שאת עיקרה ביצעה אוגדתנו.

לכל היחידות החטיבתיות באוגדה היו משימות התקפיות ייחודיות שכולן אפשרו את ביצוע המשימה. חטיבה 14 הבקיעה, חטיבה 600 ביצעה הטעייה והייתה חלק מההבקעה, חטיבת הצנחנים 247 צלחה וחטיבה 421 צלחה וקבעה את התוצאה ההכרחית, שהיא המשך ביצוע הצליחה על ידי כוחות האוגדה ואוגדות פיקוד דרום.

ייחודה של חטיבה 421, החטיבה שלכם, היה בפעילות המבצעיות הבאות:

כבר בתחילה יועדו כוחות חטיבה 421 להילחם

"בתחבולות תעשה לך מלחמה" וכי רק פעולות התקפיות הן המפתח לניצחון שהיה חייב להיות מושג בכל מחיר.

אלוף אריק שרון, המצביא, שפיקד עלינו במלחמה קשה זו, ביוזמתו ובכושר מנהיגותו וביכולתו המבצעית הניע את אחרון החיילים במוטיבציה אדירה. טון הפיקוד השקט וההחלטות שלו נשמעו בכל רשתות הפיקוד באוגדה. מנהיגותו השפיעה על כל דרגי הפיקוד ותרמה רבות לניצחון.

"אוגדת הצליחה" שלנו נבחרה לביצוע משימת צליחת התעלה ויצירת ראש הגשר, למעבר של שאר אוגדות פיקוד הדרום 162 ו־252. לא במקרה יועדה אוגדתנו למשימה זו ומוקמה כבר מראשית המערכה בגזרת הצליחה. בקרב אוגדתי זה השתתפו שלוש חטיבות שריון: חטיבה 14, חטיבה 600 וחטיבה 421, וכן חטיבת הצנחנים 247, אגד ארטילרי, אגד צליחה, אגד תחזוקה ויחידות לוחמות רבות שהצטרפו אלינו. מנינו כ־17 אלף לוחמים. תכנון מערכת הצליחה וקרבות של הצליחה היו מהמסובכים והמורכבים

אלוף (במיל') ג'קי אבן נושא זר צה"ל לאנדרטת חטיבה 421 בפארק העוצבות

שהתחוללו בגזרה המזרחית. אין ספק שההחלטות הנועזות על ביצוע מהלך זה היו של מפקדנו אריק, אך הביצוע היה של חטיבה 421.

בעיצומם של הקרבות, כאשר שאלתי את חיים ברשת הקשר היכן הוא נמצא בשלב זה, הוא נתן לי להבין כי המשימות בוצעו והוא יכול להגיע עד לנילוס... מי ששמע את רשת הקשר בזמן אמיתי ידע שאת הצליחה אי אפשר לעצור!

חטיבה 421, לוחמיה, מפקדיה ומפקדה עשו זאת בכישרון רב, במנהיגות מקצועית ובדבקות במטרה, ובעיקר בשיקול דעת, כאשר הם שומרים על שלום יחידותיהם ומבצעים את משימתם עד כמה ששדה הקרב הקשה מאפשר.

חטיבה 421 הייתה בלילות של 15 ו-16 באוקטובר בנקודת ההכרעה שאפשרה את המשך הצליחה, וזאת זכותם ההיסטוריות הגדולה!

רבים החללים שנפלו במלחמה קשה זו, חללי אוגדה 143 ובתוכם החללים והנפגעים של חטיבה 421. בזכותם של הנופלים במערכה קשה זו אנחנו ניצבים כאן היום ומעלים את הישגי אוגדה 143 וחטיבה 421 ולהם שמורה תהילת נצח! אנו מרכינים את ראשינו ומצדיעים להם במעמד מיוחד זה.

• * **אלוף (במיל') ג'קי אבן** שימש סגן מפקד אוגדה 143 במלחמת יום הכיפורים

המצרים, שמנעו את הפעלת חיל האוויר שלנו וחייבו אותנו לפעולת לילה נועזת ומסובכות. בשלב זה הגיע הייעוד ההיסטורי של חטיבה 421 בפיקודו של חיים.

חיים עם הגדוד הראשון של גיורא לב צלחו את התעלה על "תמסחים" והיוו את כוח הטנקים הראשון ששטע על אדמת מצרים. הטנק הראשון היה של יוסי רגב, והטנק נמצא כיום באתר לטרון.

ומכאן, ביום 16 באוקטובר, בנתונים כפי שהיו, שהו על אדמת מצרים חטיבת הצנחנים של דני מט וחטיבה 421 מוקטנת. יחסי הכוחות עם האויב היו גבוליים, ועדין ללא גשר וללא אוגדה משוריית בצד המערבי. בנתונים האלה שקל הפיקוד העליון של צה"ל אפשרות של עצירת מבצעי הצליחה. לאחר עצירה זמנית המבצע המשיך.

במבט לאחור לאחר 35 שנה, כמו אז כן היום, אני יכול להגיד באופן חד משמעי שאלמלא צלחה חטיבה 421 בפיקודו של חיים ארז את התעלה בשחר 16 באוקטובר, והשמידה שריון אויב, אבטחה את חטיבת הצנחנים והשמידה את בסיסי הטילים כדי לאפשר את פעולת חיל האוויר הישראלי – לא הייתה מתבצעת צליחת צה"ל, למרות כל הקרבות העזים והעקובים מדם

בקרבות הבלימה הקשים, לגרור את כל אמצעי הגישור, להשתתף בקרבות השריון המכריעים של 14 באוקטובר, לתרגל ולגרור את הדוברות וגשר הגלילים, פעילות שנמשכה לאחר מכן על ידי חטיבה 600. כל הפעולות האלה, במקביל לחימה, היו פעולות מורכבות, קשות ובעייתיות כאחד. היו אלה פעולות שדרשו מנהיגות וכושר ביצוע, אלתור ומיומנות רבה מחטיבת אנשי מילואים, והכול בוצע בשקט, ביעילות ובנחישות. נקודת השיא של חטיבה 421 בפיקודו השקול והבוטח של המח"ט חיים ארז הייתה בלילות 15 ו-16 באוקטובר, כאשר החל קרב הצליחה.

יחד איתו פעלו בנחישות ובעוז המג"דים גיורא לב שצלח ראשון, עם חלק מגדודו של המג"ד שמעון בן שושן שנפגע במהלך הפעולה, עמי מורג שהשתתף בקרב ההבקעה עם חטיבה 14 והצטרף לחטיבת הצליחה ב-17 בחודש והסמח"ט ישראל סהר (פרטש) ז"ל.

חטיבה 14 הבקיעה, חטיבה 600 ביצעה הטעייה, חטיבת הצנחנים 247 צלחה, גשר הגלילים נעצר, ציר טרטור נחסם על ידי האויב. אריק מפקדנו החליט לדבוק במטרה, להמשיך במבצע הצליחה ולהעביר את חטיבה 421 מערבה, ולאבטח את בסיס ראש הגשר עם חטיבת הצנחנים מפני שריון מצרי, ולהשמיד את הבסיסים של הטילים נ"מ של